

Yayın ilkeleri, izinler ve abonelik hakkında ayrıntılı bilgi:

E-mail: bilgi@uidergisi.com

Web: www.uidergisi.com

KİTAP İNCELEMESİ

Michael I. HANDEL, Savaşın Ustaları: Klasik Stratejiler

Gülayşe ÜLGEN TÜREDİ

Doktora Öğrencisi, Galatasaray Üniversitesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü

Bu makalenin tüm hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir. Önceden yazılı izin alınmadan hiç bir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

Aksi belirtilmediği sürece *Uluslararası İlişkiler*'de yayınlanan yazılarda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Savaşın Ustaları: Klasik Stratejiler

Micheal I. HANDEL

Ankara, Doruk Yayıncılık, 2004, 592 sayfa.

Hazırlayan: Gülayşe ÜLGEN TÜREDİ*

Micheal I. Handel, ABD Deniz Harp Akademisi'nde strateji profesörü olarak on yıl görev yapmıştır. Kitabın ana temasını da adından anlaşılacağı gibi savaş stratejisinin klasik düşünürleri oluşturmaktadır. Handel, kitapta başat klasik savaş teorisyenleri olan Sun Tzu ve Clausewitz üzerinde ayrıntılı bir inceleme yaparken, Jomini, Mao Tse-Tsung ve Machiavelli'nin savaş temalı yapıtlarındaki görüşlerine de yer vermiştir.

Sun Tzu ve Clausewitz'in sırasıyla Savaş Sanatı ve Savaş Üzerine kitaplarındaki görüşlerine dayanan Handel'in araştırma çalışması on dokuz bölümden oluşmaktadır. Kitabın ilk bölümleri Sun Tzu ve Clausewitz'in ayrıntılı bir genel karşılaştırmasına dayanırken; daha sonraki bölümler karşılaştırma üzerinden savaşın unsurları ile ilgili adı geçen düşünürlerin görüşlerinin incelenmesine ayrılmıştır. Handel, yazarların savaş teorilerine ilişkin yaptığı karşılaştırmalı analizi, yazarlardan alıntılara sık sık yer vererek desteklemektedir. Yazar ayrıca birçok karşılaştırmalı tabloyla ve nicel verilerin kullanıldığı grafiklerle analizini güçlendirmektedir.

Kitabın karşılaştırmalı analiz esasına dayanıyor oluşu, yazarın ana fikir olarak Sun Tzu ve Clausewitz'in savaş teorilerinde benzerliklerin farklılıklardan daha fazla olduğunu vurgulamasını engellemiştir. Handel, farklı dönemler ve kültürel altyapılardan gelen iki strateji uzmanı olmalarına rağmen; Sun Tzu ve Clausewitz arasında Doğu ve Batı'nın savaşa bakış açılarını ayrıştıracak belirgin bir farklılığa rastlamadığını kitabın açılışında özellikle belirtmiştir. Fakat kitapta ele aldığı her düşünürün günümüz teknolojik koşullarında yanılabilceği bazı noktalar üzerinde ayrıntılı olarak durmuştur. Günümüz koşullarını ortaya atılan savaş teorileri üzerinden incelerken referans olarak aldığı en önemli savaşlar Vietnam ve Birinci Körfez Savaşı olmuştur. Bu savaşları ele aldığında dahi klasik stratejilerin özellikle de Sun Tzu ve Clausewitz'in birçok konuda yol gösterici olduğunu da ayrıca vurgulamaktadır. Örneğin ABD Başkanı R. Reagan (1981-1989) döneminde Savunma Bakanlığı yapmış olan C. Weinberger'e ait olan altı maddelik doktrin, Clausewitz'in savaşın üç temel eğilimi olarak saydığı halk, ordu ve hükümet ile ilgili olan analizine benzediğini belirtmektedir. Halk ile ilgili olan birinci eğilim nefret, şiddet, hırslar ve insanların düşmanlığını, başka bir deyişle halkın rızasını temsil ederken; ikinci eğilim ise Clausewitz'in sıklıkla üzerinde durduğu şans/rastlantı, olasılık, yaratıcı güç, yetenek ve komutanın cesaretini içeren ordu kavramıyla ilintilidir; üçüncü ve son eğilim ise hükümetin savaşta siyasi karar alıcı rolünü kapsamaktadır.

* Araştırma Görevlisi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli. Doktora öğrencisi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul.

Handel, Sun Tzu ve Clausewitz'in savaşın insani ve siyasi boyutları üzerinde durduğunu özellikle belirtirken; savaşın bazı unsurları yönünden ayrıştıkları noktaları vurgulamaktadır. Clausewitz'in manevi özelliklere yaptığı vurgunun kişilik, yaratıcılık, deneyim, liderlerin sezgileri, insanların karakteri, ordunun eğitimi ve motivasyonu gibi soyut kavramları kapsadığını dile getiren yazar, Sun Tzu'nun bu tarz taktiksel boyutlardan çok karşılaştırmalı üstünlükleri esas alan asıl strateji ile ilgilendiğini belirtmiştir. Diğer bir deyişle Sun Tzu'nun savaşı kazanmanın en verimli yolu üzerinde durduğunu, ancak Clausewitz'in ise daha çok savaşı kazanmanın en etkili yollarını aradığını vurgulamıştır. Sun Tzu'nun savaşmadan kazanmanın en iyi yol olduğu üzerindeki ısrarı, yazara göre iki strateji uzmanı arasındaki en önemli fikir ayrılığıdır. Clausewitz'in herkesin kendi ordusunu en üst düzeyde toplamasını içeren mutlak güce önem veren olumsuz tutumuna karşılık; Sun Tzu'nun düşman güçlerini çeşitli hilelerle dağıtmak ve bölmeyi içeren çeşitli taktikleri içeren ve nispi gücü esas alan olumsuz tutumundan hareketle, Handel ayrı bir bölümde ele aldığı teorisindeki aldatma, baskın ve istihbarat gibi temel öğeleri işaret etmektedir. Klasik strateji uzmanlarının savaşın gidişatı üzerine odaklandığını belirten yazar, Clausewitz'in devamlılık prensibine ve tepe noktası kavramına ayrı bir bölüm ayırmıştır. Handel, klasik strateji uzmanlarının askeri liderlik üzerine olan farklı görüşlerini de ayrı bir bölümde ele alarak Clausewitz'in komutanların sezgilerine önem verdiği bakış açısını Sun Tzu'nun daha bilimsel yaklaşımıyla karşılaştırmıştır.

Handel'in kitabı her ne kadar karşılaştırma esasına dayansa da, aslında daha çok Clausewitz'in temel alındığı bir eser olarak dikkat çekmektedir. Sun Tzu ve Clausewitz karşılaştırmaları sık sık yer alsada yazarın Clausewitz'den yana olan tutumu fark edilmektedir. Fakat özellikle savaşın değişken doğası nedeniyle bir savaş teorisi yaratmanın imkansızlığından bahsederken birçok bölümde Sun Tzu ve Clausewitz'in bakış açılarının birleştirildiği bir savaş teorisinin daha başarılı olacağını vurgulamaktadır. Girişte adı geçen diğer klasik strateji uzmanları kitapta çok az ele alınmaktadır; kitap daha çok Sun Tzu'yu ve Clausewitz'i anlama amaçlı bir işlev görmektedir. Bu açıdan amacına hizmet eden bir eser olduğu söylenebilir, çünkü kullandığı tablolar ve grafikler kendi eserleri daha karmaşık olan iki klasik strateji uzmanını daha anlaşılır hale getirmektedir. Her iki klasik strateji uzmanının yanı sıra, genel olarak da olsa diğer klasik strateji uzmanlarının da savaş ile ilgili kitaplarına değinildiği eser, savaş kavramını bütün boyutlarıyla gözler önüne sermektedir.